

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи
(назва факультету / навчально-наукового інституту)

Кафедра педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти
(назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

**Декан факультету педагогіки,
психології та соціальної роботи**

Інна ПРОКОП

«27» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

СПЕЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

(назва навчальної дисципліни)

обов'язкова

(вказати: обов'язкова / вибіркова)

Освітньо-професійна програма **«Логопедія»**

(назва програми)

Спеціальність **016 Спеціальна освіта**

(вказати: код, назва)

Галузь знань **01 Освіта/Педагогіка**

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

Факультет **педагогіки, психології та соціальної роботи**

(назва факультету/ навчально-наукового інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання **українська**

(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Спеціальна педагогіка» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Логопедія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Розробники: **Піканова Наталія Володимирівна**
асистент кафедри педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти, доктор філософії

Викладачі: **Піканова Наталія Володимирівна**
асистент кафедри педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти, доктор філософії
Кушнірик Роксоляна Василівна
асистент кафедри педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти

Погоджено з гарантом ОП

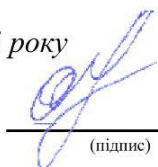

(підпис)

Інна ПЕРЕПЕЛЮК
(ім'я та прізвище)

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти

Протокол № 1 від «26» серпня 2025 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Марія ОЛІЙНИК
(ім'я та прізвище)

Схвалено методичною радою факультету педагогіки, психології та соціальної роботи

Протокол № 1 від « 27 » серпня 2025 року

Голова методичної ради

(підпис)

Тетяна КОЛТУНОВИЧ
(ім'я та прізвище)

Навчальна дисципліна «Спеціальна педагогіка» є обов'язковою освітньою компонентою освітньо-професійної програми «Логопедія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, яка спрямована на надання студентам теоретичної та практичної підготовки у галузі спеціальної освіти, формування у них базових знань, умінь і навичок для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. У процесі вивчення дисципліни здобувачі освіти оволодівають методами навчання та виховання дітей з психофізичними порушеннями, засвоюють основи інклюзивного підходу, принципи організації корекційно-розвивальної діяльності. Отримані знання і навички можуть бути використані студентами під час підготовки рефератів, наукових статей, розробки проектів, а також під час проходження педагогічної практики, тощо.

Засвоєння навчальної дисципліни «Спеціальна педагогіка» передбачає інтеграцію знань, умінь і навичок з таких дисциплін як анатомія, фізіологія та патологія дітей з основами генетики. Ефективність засвоєння навчальної дисципліни підвищують навчальні дисципліни «Мовленнєві і сенсорні системи та їх порушення», «Вікова та педагогічна психологія», «Логопедія» які вивчаються у цьому ж семестрі.

Мета навчальної дисципліни: формування у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти системи знань, умінь та навичок, необхідних для організації освітнього процесу та виховання дітей з особливими освітніми потребами; розвиток професійної компетентності у сфері роботи з дітьми з порушеннями психофізичного розвитку; оволодіння методами та технологіями спеціальної педагогічної діяльності, а також створення інклюзивного освітнього середовища, що сприятиме їхній успішній соціалізації та адаптації.

Завдання навчальної дисципліни:

Надати теоретичні знання про засади спеціальної педагогіки, освіту дітей з особливими освітніми потребами (ООП) та принципи інклюзивного навчання.

Ознайомити з класифікацією та характеристиками порушень розвитку дітей, а також методами їх діагностики та навчання.

Розкрити організаційні аспекти діяльності спеціальних закладів освіти та роботи команд психолого-педагогічного супроводу.

Розвивати практичні навички адаптації навчальних матеріалів, застосування методів індивідуального навчання та корекційно-розвивальної роботи.

Сформувати вміння працювати з науковими джерелами, розробляти корекційні програми та проводити науково-педагогічні дослідження у сфері спеціальної педагогіки.

Розвивати професійні компетентності для впровадження інноваційних педагогічних технологій у спеціальній освіті.

Пререквізити: Курс «Спеціальна педагогіка» ґрунтується на знаннях, навичках і вміннях, отриманих під час вивчення таких дисциплін: «Педагогіка загальна», «Анатомія, фізіологія та патологія дітей з основами генетики», «Вікова і педагогічна психологія» та ін..

Результати навчання:

Компетентності та програмні результати навчання згідно ОПП

У процесі вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має набути таких компетентностей та програмних результатів:

Інтегральна компетентність

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов

Загальні компетентності

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Фахові компетентності

СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, раннього втручання, розвитку і корекції, навчання і виховання, реабілітації і соціалізації осіб із особливими освітніми потребами

СК-2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

Програмні результати навчання

РН 1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

РН 2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

РН 3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

РН 5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.

РН 16. Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

Здобувач освіти повинен:

знати:

- сутність основних дефініцій дисципліни, загальні основи спеціальної інклюзивної освіти;
- особливості розвитку всіх категорій дітей з психофізичними порушеннями;
- основні завдання спеціальної педагогіки;
- категорії осіб з порушеннями розвитку та підходи до їх класифікації;
- зміст організації навчально-виховного процесу у спеціальних освітніх закладах різних категорій осіб; особливості створення розвивального освітнього середовища для дітей з особливими освітніми потребами;

– психолого-педагогічні умови використання принципів і методів роботи у освітньому процесі з дітьми з психофізичними порушеннями;

уміти:

- добирати методи та методики для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, визначати доцільність їх використання, переваги та недоліки;
- організовувати освітній процес спираючись на нормативно-правову базу у сфері спеціальної освіти;
- виявляти умови, що сприяють успішному подоланню труднощів при навчанні та вихованні;
- вивчати передовий та європейський педагогічний досвід щодо впровадження інноваційних новітніх технологій у роботі з дітьми з ООП.

Опис навчальної дисципліни
Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни «Спеціальна педагогіка»											
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекцій	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	4	4	150	30	–	30	–	90	–	екзамен
Заочна	2	4	4	150	14	–	–	–	136	–	екзамен

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього о	у тому числі					усього о	у тому числі				
л		с	ла б	інд	с.р.	л		с	ла б	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади спеціальної педагогіки як науки												
Тема 1. Спеціальна педагогіка як галузь наукового знання.	11	2	2	–	–	7	12	1	–	–	–	11
Тема 2. Історичні аспекти та передумови розвитку спеціальної педагогіки.	11	2	2	–	–	7	12	1	–	–	–	11
Тема 3. Роль спадковості у генезі порушень психофізичного розвитку.	11	2	2	–	–	7	12	1	–	–	–	11
Тема 4. Методи дослідження психофізичних порушень у спеціальній педагогіці.	11	2	2	–	–	7	12	1	–	–	–	11
Тема 5. Види порушень психофізичного розвитку, категорії осіб із психофізичними порушеннями.	12	2	2	–	–	8	12	1	–	–	–	11

Тема 6. Єдність діагностики та корекції в роботі з дітьми з психофізичними порушеннями.	11	2	2	–	–	7	12	1	–	–	–	11
Разом за ЗМ1	67	12	12	–	–	43	72	6	–	–	–	66
Змістовий модуль 2. Теорія навчання, виховання і розвитку особистості з психофізичними порушеннями												
Тема 7. Особливості розвитку, виховання та навчання дітей із порушеннями слуху та зору.	11	2	2	–	–	7	11	1	–	–	–	10
Тема 8. Особливості розвитку, виховання та навчання дітей із порушенням інтелекту.	11	2	2			7	11	1				10
Тема 9. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей із психопатичними формами поведінки та емоційно-вольової сфери.	15	4	4			7	11	1				10
Тема 10. Особливості розвитку, виховання та навчання дітей із порушеннями мовлення.	11	2	2			7	11	1				10

Тема 11. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей із порушеннями опорно-рухового апарату.	10	2	2			6	12	2				10
Тема 12. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей із порушеннями аутистичного спектра та синдромом Дауна.	11	2	2			7	11	1				10
Тема 13. Освітні заклади для дітей з особливими освітніми потребами, зміст і завдання професійної діяльності педагога у системі спеціальних освітніх послуг.	14	4	4			6	11	1				10
Разом за ЗМ 2	83	18	18	–	-	47	78	8	–	–	–	70
Усього годин	150	30	30	–	-	90	150	14	–	–	–	136

Тематика лекційних занять з переліком питань

№	Назва теми з основними питаннями
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади спеціальної педагогіки як науки	

1	Тема 1. Спеціальна педагогіка як галузь наукового знання. 1. Спеціальна педагогіка у системі спеціальних наук. 2. Основні поняття, завдання спеціальної педагогіки. 3. Роль спеціальної педагогіки у забезпеченні прав на освіту осіб з особливими освітніми потребами.
2	Тема 2. Історичні аспекти та передумови розвитку спеціальної педагогіки. 1. Основні етапи розвитку спеціальної педагогіки. 2. Внесок вітчизняних і зарубіжних науковців у формування теоретичних і практичних основ цієї галузі. 3. Еволюція поглядів на освіту та інтеграцію осіб з особливими освітніми потребами.
3	Тема 3. Роль спадковості у генезі порушень психофізичного розвитку. 1. Спадковість як біологічна основа психофізичного розвитку дитини. 2. Генетично зумовлені порушення психофізичного розвитку: класифікація та характеристика. 3. Співвідношення спадкових і середовищних чинників у формуванні порушень розвитку.
4.	Тема 4. Методи дослідження психофізичних порушень у спеціальній педагогіці 1. Основні методи діагностики та дослідження порушень психофізичного розвитку. 2. Особливості застосування психолого-педагогічних, медичних і соціологічних методів у спеціальній педагогіці. 3. Значення комплексного підходу при використанні методів у спеціальній педагогіці.
5.	Тема 5. Види порушень психофізичного розвитку, категорії осіб із психофізичними порушеннями. 1. Класифікація порушень психофізичного розвитку. 2. Категорії осіб із порушеннями слуху, зору, мовлення, інтелекту, емоційно-вольової сфери, опорно-рухового апарату, тощо. 3. Характеристика основних особливостей цих категорій.
6.	Тема 6. Єдність діагностики та корекції в роботі з дітьми з психофізичними порушеннями. 1. Значення діагностики у визначенні особливостей розвитку та освітніх потреб дітей із психофізичними порушеннями. 2. Принципи та методи корекційної роботи. 3. Роль інтеграції діагностичних і корекційних заходів у спеціальній педагогіці.
Змістовий модуль 2. Теорія навчання, виховання і розвитку особистості з психофізичними порушеннями	

7	Тема 7. Особливості розвитку, виховання та навчання дітей із порушеннями слуху та зору 1. Характеристика порушень слуху та зору. 2. Особливості психічного розвитку таких дітей. 3. Методи та засоби навчання й виховання. 4. Використання технічних засобів та інноваційних підходів у роботі з дітьми.
8	Тема 8. Особливості розвитку, виховання та навчання дітей із порушенням інтелекту. 1. Визначення порушень інтелекту. 2. Методичні підходи до навчання та виховання дітей із інтелектуальними порушеннями.
9	Тема 9. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей із психопатичними формами поведінки та емоційно-вольової сфери 1. Характеристика порушень емоційно-вольової сфери та поведінки. 2. Основні причини й особливості розвитку. 3. Педагогічні підходи до корекції поведінки, створення сприятливого середовища.
10	Тема 10. Особливості розвитку, виховання та навчання дітей із порушеннями мовлення 1. Класифікація мовленнєвих порушень. 2. Основні принципи навчання та корекції мовленнєвих недоліків. 3. Використання спеціальних методик у роботі з дітьми, які мають мовленнєві порушення.
11	Тема 11. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей із порушеннями опорно-рухового апарату 1. Види порушень опорно-рухового апарату. 2. Методи навчання й виховання, спрямовані на корекцію порушень та адаптацію до соціального середовища.
12	Тема 12. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей із порушеннями аутистичного спектра 1. Основні особливості розвитку дітей із розладами аутистичного спектру 2. Проблеми комунікації, соціалізації та навчання. 3. Педагогічні підходи та технології, спрямовані на корекцію порушень і розвиток потенціалу дитини.
13	Тема 13. Освітні заклади для осіб з особливими освітніми потребами, зміст і завдання професійної діяльності педагога у системі спеціальних освітніх послуг 1. Типологія освітніх закладів для дітей із особливими освітніми потребами. 2. Основні завдання та функції педагогів у цих закладах. 3. Розвиток спеціальних освітніх послуг і сучасні тенденції у спеціальній педагогіці.

Тематика семінарських занять з переліком питань

№	Назва теми з основними питаннями
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади спеціальної педагогіки як науки	
1	Тема 1. Спеціальна педагогіка як галузь наукового знання 1) Спеціальна педагогіка у системі наук 2) Об'єкт і предмет спеціальної педагогіки 3) Основні поняття галузі 4) Завдання та методи спеціальної педагогіки 5) Право на освіту осіб із порушеннями розвитку
2	Тема 2. Історичні аспекти та передумови розвитку спеціальної педагогіки 1) Етапи розвитку спеціальної педагогіки 2) Соціально-історичні передумови 3) Вітчизняні наукові школи 4) Зарубіжні наукові школи 5) Еволюція поглядів на освіту осіб із порушеннями
3	Тема 3. Роль спадковості у генезі порушень психофізичного розвитку 1) Спадкові чинники розвитку 2) Генетичні механізми порушень 3) Середовищні чинники 4) Взаємодія спадковості і середовища
4.	Тема 4. Методи дослідження психофізичних порушень 1) Діагностика психофізичного розвитку 2) Психолого-педагогічні методи 3) Медичні методи 4) Соціологічні методи 5) Комплексний підхід у використанні методів
5	Тема 5. Види порушень психофізичного розвитку, категорії осіб із психофізичними порушеннями 1) Класифікація порушень 2) Порушення слуху і зору 3) Порушення мовлення та інтелекту 4) Емоційно-вольові порушення, аутизм 5) Порушення опорно-рухового апарату
6	Тема 6. Єдність діагностики та корекції в роботі з дітьми з психофізичними порушеннями 1.Значення діагностики у визначенні рівня розвитку та освітніх потреб дитини 2.Основні принципи корекційно-розвивальної роботи 3.Методи корекції психофізичних порушень у спеціальній педагогіці 4.Побудова індивідуальної траєкторії розвитку дитини 5.Інтеграція діагностичних і корекційних заходів у педагогічній практиці

Змістовий модуль 2. Теорія навчання, виховання і розвитку осіб з психофізичними порушеннями	
1	Тема 7. Особливості розвитку, виховання та навчання дітей із порушеннями слуху та зору 1.Класифікація та характеристика порушень слуху і зору 2.Особливості психічного та пізнавального розвитку дітей 3.Зміст, форми та методи навчання і виховання 4.Корекційно-розвивальна робота з дітьми цієї категорії 5.Використання технічних засобів та інноваційних освітніх технологій
2	Тема 8. Особливості розвитку, виховання та навчання дітей із порушенням інтелекту 1.Поняття та класифікація порушень інтелектуального розвитку 2.Особливості психічного розвитку та пізнавальної діяльності дітей 3.Методичні підходи до навчання і виховання 4.Значення корекційно-розвивальної роботи у процесі соціалізації
3	Тема 9. Особливості розвитку дітей із порушеннями емоційно-вольової сфери та поведінки 1.Загальна характеристика порушень емоційно-вольової сфери 2.Причини виникнення поведінкових і емоційних порушень 3.Особливості психічного розвитку дітей цієї категорії 4.Педагогічні підходи до корекції поведінки 5.Створення сприятливого освітнього та виховного середовища
4	Тема 10. Особливості розвитку, виховання та навчання дітей із порушеннями мовлення 1.Класифікація та характеристика мовленнєвих порушень 2.Причини та механізми виникнення мовленнєвих порушень 3.Особливості мовленнєвого розвитку дітей 4.Основні принципи навчання та логопедичної корекції 5.Використання спеціальних методик і технологій у логопедичній роботі
5	Тема 11. Особливості розвитку дітей із порушеннями опорно-рухового апарату 1.Види та причини порушень опорно-рухового апарату 2.Вплив фізичних обмежень на психічний і соціальний розвиток 3.Особливості організації навчання та виховання 4.Корекційно-реабілітаційна робота з дітьми 5.Соціальна адаптація та інтеграція в освітнє середовище
6	Тема 12. Особливості розвитку дітей із розладами аутистичного спектра та синдромом Дауна 1.Загальна характеристика розладів спектру аутизму 2. Особливості психічного, мовленнєвого та соціального розвитку 3. Труднощі комунікації та соціалізації 4.Організація навчання і виховання дітей 5.Педагогічні технології підтримки розвитку та соціальної інтеграції

7	Тема 13. Освітні заклади та професійна діяльність педагога 1.Типологія закладів освіти для осіб із психофізичними порушеннями 2.Особливості організації освітнього процесу в цих закладах 3.Основні професійні функції та завдання педагога 4.Система спеціальних та інклюзивних освітніх послуг 5.Сучасні тенденції розвитку спеціальної педагогіки та освіти
---	--

Завдання для самостійної роботи студентів

№	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин
Змістовий модуль 1			
Теоретико-методологічні засади спеціальної педагогіки як науки			
1	Тема 1. Спеціальна педагогіка як галузь наукового знання.	1. Складіть словник термінів (не менше 12): спеціальна педагогіка, ООП, корекція, компенсація, абілітація, реабілітація, інклюзія, інтеграція, диференціація, індивідуалізація, супровід, ІПР тощо. 2. Заповніть порівняльну таблицю «Спеціальна педагогіка та суміжні науки» (параметри - об'єкт, предмет, методи, практичні завдання). 3. Розробіть схему «Структура спеціальної педагогіки як науки» (напрями, підгалузі, зв'язки). 4. Напишіть коротке есе (1–1,5 стор.) «Роль спеціальної педагогіки у забезпеченні права на освіту осіб із порушеннями розвитку».	6
2	Тема 2. Історичні аспекти та передумови розвитку спеціальної педагогіки.	1.Складіть та заповніть хронологічну таблицю «Етапи розвитку спеціальної педагогіки» (період/подія/характеристика/наслідки). 2. Підготуйте есе «Еволюція ставлення суспільства та держави до осіб з психофізичними порушеннями». Підготуйте реферативне повідомлення (на вибір): «Внесок вітчизняних учених у розвиток спеціальної педагогіки» «Зарубіжні наукові школи спеціальної педагогіки» «Перехід від ізоляції до інклюзії: ключові передумови» 3. Складіть порівняльну таблицю «Ізоляція — інтеграція — інклюзія» (мета, модель допомоги, роль дитини, роль педагога, освітнє середовище).	6
3	Тема 3. Роль спадковості і середовища у генезі порушень	1.Заповніть порівняльну таблицю «Фактори спадковості та соціального середовища» (механізм впливу / приклади / ризики / профілактика). 2.Складіть схему «Біологічні та соціальні чинники порушень розвитку: взаємодія».	7

№	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин
	психофізичного розвитку.	Виконайте аналітичне завдання: визначте труднощі соціалізації дітей з психофізичними порушеннями (не менше 6) та наведіть короткі приклади. 3.Заповніть таблицю «Фази соціалізації дітей з психофізичними порушеннями» (фаза / зміст / типові труднощі / педагогічна підтримка). 4.Напишіть короткий висновок (0,5–1 стор.) «Роль раннього втручання в компенсації впливу негативних чинників».	
4	Тема 4. Методи дослідження психофізичних порушень у спеціальній педагогіці.	1. Складіть порівняльну таблицю «Методи спеціальної педагогіки та спеціальної психології» (ціль / об'єкт / інструменти / результат / обмеження). 2.Підготуйте схему «Алгоритм комплексного обстеження дитини з ООП» (етапи, фахівці, документи, висновки). 3.Заповніть таблицю доцільності застосування методів для різних категорій дітей (слух, зір, мовлення, інтелект, ОРА, РАС). 4. Підготуйте коротке повідомлення «Комплексний підхід: переваги, ризики, типові помилки у діагностиці».	7
5	Тема 5. Види порушень психофізичного розвитку, категорії осіб з психофізичними порушеннями.	1. Складіть узагальнювальну таблицю «Категорії осіб з психофізичними порушеннями» (порушення / провідні прояви / освітні потреби / напрями підтримки). 2. Підготуйте аналітичний огляд (1–2 стор.) «Підходи до класифікації психофізичних порушень: порівняння». 3. Складіть схему «Чинники виникнення психофізичних порушень у дітей» (біологічні/соціальні/психологічні/середовищні). Напишіть коротке есе «Причини порушень розвитку: приклади причинно-наслідкових зв'язків» (не менше 5 прикладів).	7
6	Тема 6. Єдність діагностики та корекції в роботі і дітьми з психофізичними порушеннями.	1. Заповніть таблицю «Рання діагностика: значення для розвитку і соціалізації» (напрямок/вплив/приклад/очікуваний результат). 2. Складіть порівняльну таблицю «Диференційна діагностика: переваги та недоліки» (критерій/перевага/ризик/умови мінімізації). 3. Розробіть схему «Взаємозв'язок діагностичних і корекційних заходів» (діагностика → цілі → план → реалізація → моніторинг).	7

№	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин
Змістовий модуль 2. Теорія навчання, виховання і розвитку особистості з психофізичними порушеннями			
7	Тема 7. Особливості розвитку, виховання та навчання дітей з порушеннями слуху та зору.	1.Розробіть порівняльну таблицю «Вроджені та набуті порушення зору у дітей» (причини/прояви/ризики/підтримка). 2.Напишіть есе «Раннє виявлення і корекція порушень слуху у дітей дошкільного віку як передумова успішності в освіті та соціумі». 3.Складіть перелік тем доповідей для батьків (10 тем) для сімей, де є порушення слуху та/або зору. 4.Підготуйте презентацію «Технічні засоби та інноваційні підходи у роботі з дітьми з порушеннями слуху/зору» (8–10 слайдів).	8
8	Тема 8. Особливості розвитку, виховання та навчання дітей з порушенням інтелекту.	1.Складіть анотований список статей (не менше 6) з проблеми педагогіки осіб з інтелектуальними порушеннями (автор/рік/тема/коротка анотація). 2.Заповніть порівняльну таблицю «Психофізичний розвиток дітей із інтелектуальними порушеннями»(пізнання/мовлення/поведінка/навчання /соціалізація). 3.Складіть схему «Умови успішної соціалізації та адаптації дітей із інтелектуальними порушеннями» (освітні, сімейні, середовищні, міждисциплінарні). 4.Підготуйте короткий рекомендаційний лист для педагогів «Педагогічні стратегії підтримки дітей із інтелектуальними порушеннями» (8–10 пунктів).	8
9	Тема 9. Особливості розвитку, навчання та виховання з психопатичними формами поведінки та емоційно-вольової сфери.	1.Складіть перелік діагностичних методів (не менше 8) для виявлення поведінкових та емоційно-вольових порушень (мета/вік/що оцінює). 2.Заповніть таблицю «Поведінкові прояви — можливі причини — педагогічні дії» (не менше 6 рядків). 3.Підготуйте схему «Педагогічна корекція поведінки: алгоритм роботи» (спостереження → оцінка → план → інтервенції → моніторинг). 4.Підготуйте міні-кейс - опишіть ситуацію і запропонуйте план педагогічної підтримки (5–7 кроків).	7

№	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин
10	Тема 10. Педагогічні умови розвитку, виховання та навчання дітей із порушеннями мовлення.	1.Розробіть таблицю «Клініко-педагогічна та психолого-педагогічна класифікації мовленнєвих порушень» (групи/ознаки/приклади/педагогічні наслідки). 2.Підготуйте презентацію «Педагогічні умови мовленнєвого розвитку в ЗДО» та ЗЗСО (8–10 слайдів). 3.Складіть рекомендації для педагогів ЗДО щодо організації освітньо-виховного процесу з дітьми з мовленнєвими порушеннями (10–12 пунктів). 4.Розробіть пам'ятку для батьків «Мовленнєвий режим удома» (1 стор., структуровано).	8
11	Тема 11. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями опорно-рухового апарату.	1.Складіть перелік закладів міста та області, пристосованих до потреб дітей з ОРА (назва/умови доступності/наявність інклюзії/контакти — за можливості). 2.Заповніть таблицю «Освітні потреби дітей з ОРА та педагогічні адаптації» (потреба/адаптація/приклад). 3.Підготуйте опис спеціальних методик навчання і розвитку дітей з ОРА (не менше 3 методик: мета, принцип, приклад застосування). 4.Розробіть схему «Організація безбар'єрного освітнього середовища в закладі освіти».	7
12	Тема 12. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями аутистичного спектру	1.Підготуйте аналітичний огляд «Труднощі ранньої діагностики аутизму» (фактори, типові помилки, наслідки). 2.Заповніть порівняльну таблицю «РАС і синдром Аспергера: особливості розвитку та освітні потреби» (комунікація/поведінка/навчання/соціалізація). 3.Опишіть спеціальні методики/технології роботи (не менше 3) для забезпечення ефективного навчання і розвитку (мета/принцип/приклад).	8
13	Тема 13. Освітні заклади для осіб з вадами психофізичного розвитку, зміст і завдання професійної діяльності педагога у системі	1.Складіть перелік нормативно-правових документів та актів, що регулюють запровадження інклюзивної освіти в Україні (назва документа/рік/що регулює). 2.Заповніть таблицю «Функції педагога в системі спеціальних освітніх послуг» (функція/зміст/приклад діяльності). 3.Підготуйте короткий аналітичний висновок «Сучасні тенденції розвитку спеціальних освітніх послуг в Україні» (0,5–1 стор.).	4

№	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин
	спеціальних освітніх послуг.		

Детальне методичне забезпечення самостійної роботи студентів за кожною темою навчальної дисципліни “Спеціальна педагогіка” представлено у системі електронного навчання Moodle (<https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=3536>)

Методи навчання

У процесі вивчення курсу «Спеціальна педагогіка» застосовуються методи, спрямовані на формування професійної компетентності майбутніх фахівців у сфері спеціальної та інклюзивної освіти, а також на розвиток практичних умінь і навичок організації корекційно-розвивальної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

До **методів формування професійної компетентності** належать розповідь, пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, візуалізація навчального матеріалу, дискусія, метод ситуаційних і професійно орієнтованих вправ, аналіз педагогічних ситуацій, використання демонстраційних майданчиків та моделювання реальних умов діяльності фахівця спеціальної освіти. Зазначені методи сприяють засвоєнню теоретичних засад спеціальної педагогіки, усвідомленню міждисциплінарного характеру корекційно-розвивальної роботи та формуванню професійного мислення.

Методи формування практичних умінь і навичок передбачають виконання практичних і корекційно-орієнтованих завдань, розроблення схем, таблиць, індивідуальних програм розвитку, підготовку та захист презентацій, реалізацію індивідуальних навчальних і проєктних робіт. Широко застосовуються елементи гейміфікації, вправи корекційного спрямування, пошуково-дослідницька діяльність, спільна робота в малих групах і взаємоконтроль, що забезпечують практичну спрямованість навчання та розвиток навичок командної взаємодії.

Серед **наочних методів навчання** провідне місце займають лекції з використанням мультимедійних презентацій, що дозволяють візуалізувати складні педагогічні та психолого-педагогічні поняття. Ефективно застосовуються мнемонічні методи, зок руге серед яких створення інтелектуальних карт, визначення ключових понять і активне пригадування навчального матеріалу. Важливе значення має конструювання навчального контенту у вигляді схем, таблиць і графічних зображень, а також моделювання педагогічних ситуацій і корекційних процесів, що сприяє глибшому розумінню закономірностей розвитку дітей з ООП.

Словесні методи навчання реалізуються через обговорення та аналіз актуальних проблем спеціальної педагогіки, проведення інтелектуальних розминок, спрямованих на розвиток когнітивних і комунікативних умінь,

пояснення теоретичних положень із залученням активної взаємодії між викладачем і здобувачами освіти. Для полегшення засвоєння складних тем використовуються педагогічні аналогії, що стимулюють критичне мислення та творчий підхід. Значне місце відводиться словесним методам створення ситуацій емоційного переживання й рефлексії, зокрема дебатам, дискусіям, методам «Мікрофон», «Акваріум» (у різних модифікаціях), «Незакінчені речення», мозковому штурму, взаємонавчанню та аналізу конкретних випадків (case study), що відображають реальні проблеми спеціальної та інклюзивної практики.

Практичні методи навчання охоплюють роботу в групах, виконання корекційно-розвивальних вправ, застосування гейміфікаційних технологій, реалізацію індивідуальних навчальних проєктів та відпрацювання професійних дій у змодельованих педагогічних ситуаціях. Такі методи забезпечують інтеграцію теоретичних знань із практикою, формують готовність до професійної діяльності в умовах спеціальної та інклюзивної освіти та сприяють розвитку відповідальності за результати корекційно-освітнього впливу.

Система контролю та оцінювання

Види контролю

– *поточний контроль передбачає:*

- *усне опитування* студента на лекційних і семінарських заняттях (фронтальне, індивідуальне) ;
- *письмовий контроль* (самостійна робота, термінологічний диктант, реферат, есе, самоконтроль та взаємоперевірка),
- *практичний контроль* (оформлення презентацій, створення структурних (візуальних) схем тощо),
- *тестовий/машинний контроль* (стандартизовані тести у системі Moodle)

– *рубіжний контроль передбачає:* письмові контрольні роботи у кінці змістового модуля 1 та змістового модуля 2 або автоматизоване тестування у системі електронного навчання Moodle.

Загальна сума балів за всі виконані завдання, види робіт, передбачені планом семінарських занять, самостійної роботи студента, письмові контрольні роботи (автоматизоване тестування у системі електронного навчання Moodle) у кінці змістових модулів становить 60 балів.

– *підсумковий контроль* (максимально – 40 балів) проводиться у формі екзамену з навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни.

Форми контролю

– *індивідуальний контроль* (кожен студент отримує своє завдання, яке він повинен виконати без сторонньої допомоги);

– *груповий контроль* (група тимчасово поділяється на кілька підгруп (від 2 до 10 студентів) і кожній підгрупі дається перевірочне завдання. Залежно від мети контролю групам пропонують однакові або різні завдання);

– *фронтальний контроль* (завдання пропонуються всій групі з метою з'ясування правильності сприйняття й розуміння навчального матеріалу, виявлення слабких сторін у знаннях студентів, недоліків, прогалин, помилок у роботах і відповідях та визначення заходів щодо їх подолання й усунення);

– *взаємний контроль* (активізує діяльність студентів, підвищує інтерес до знань, критичне мислення);

– *самоконтроль/програмований контроль* (можливість самостійно перевірити правильність відповіді чи виконаного завдання. Використовується для організації фронтальної роботи і колективного обговорення індивідуально одержаних результатів).

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за результатами поточного та підсумкового контролю

Критерії оцінювання роботи та результатів навчання здобувача освіти на семінарських заняттях та критерії оцінювання самостійної роботи студентів

Максимум балів, які студент може отримати за одне заняття або окремих вид роботи, зокрема тієї, що винесена на самостійне опрацювання, – 12 балів¹.

Критерії оцінювання поточної навчальної діяльності

10–12 балів, «відмінно» – студент під час виступу повністю, ґрунтовно, логічно послідовно, з наведенням прикладів розкрив питання; вільно володів опрацьованим матеріалом, доповідав, не користуючись допоміжними засобами (конспект, підручник, методичні вказівки тощо); обґрунтував висновки та відповів на всі запитання; доповідь підготовлена з використанням багатьох джерел та інтернет-ресурсів; під час фронтального опитування дав правильні відповіді на питання, без помилок виконав практичні завдання, активно працював протягом усього заняття, дав правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача.

7–9 балів, «добре» – студент повно та правильно висвітлив головні аспекти поставленого питання, відповідно до обраної теми, користуючись

¹ **Формула переведення балів з 12-бальної у 100-бальну систему**

Набрані студентом у межах одного модуля бали (на семінарських заняттях, за виконання завдань для самостійної роботи та модуль-контроль) додаються й отримана сума ділиться на загальну кількість оцінок за запланованими видами роботи. Так виводиться середній бал (СБ).

Наприклад, студент набрав: Т.1 – 8 балів + Т.2 – 7 балів + n ... + Т.7. – 10 балів = 78 балів / 7 (кількість оцінок за один модуль) = 11,14.

Отже СБ – 11,14.

Далі за формулою виводиться кількість балів, отримана студентом за модуль: (СБ 11,14 * 0,05 + 0,4) * 30 (максимальна сума балів за один модуль) = 29 (28,71) – сума балів, набрана за один модуль.

Сума балів за два модулі не може перевищувати – 60 балів.

написаним текстом; зробив правильний висновок; допустив незначні помилки, відповідаючи на запитання; доповідь підготовлена з використанням багатьох джерел літератури та інтернет-ресурсів; під час фронтального опитування переважна більшість відповідей на питання були правильними, допустив незначні помилки у виконаних практичних завданнях.

4–6 балів, «задовільно» – студент неповно висвітлив головні аспекти поставленого питання, користуючись написаним текстом; зробив неправильні висновки; допустив грубі помилки, відповідаючи на запитання; доповідь підготовлена з використанням невеликої кількості джерел літератури; під час фронтального опитування не зміг відповісти на більшу половину з поставлених запитань, допустив значні помилки у виконаних практичних завданнях.

1–3 бали, «незадовільно» – студент не розкрив питання, проявив поверховість суджень, не зміг відповісти на поставлені запитання; доповідь підготовлена з використанням лише одного джерела літератури; під час фронтального опитування частково зміг відповісти/не відповів на питання, допустив грубі помилки у виконаних практичних завданнях.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

Бал	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
12-11	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент системно володіє матеріалом і може презентувати його перед аудиторією, у тому числі і за допомогою ІКТ, має власну думку щодо викладеного матеріалу, здатен її аргументувати, робить висновки до виконання завдання підходить творчо.
9-10	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент володіє матеріалом і може презентувати його перед аудиторією.
7-8	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент може доповісти основні положення проведеної роботи без глибокого аналізу, узагальнення матеріалу та підведення підсумків.
5-6	Завдання виконано вчасно, його зміст поверхнево або фрагментарно розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент не проводить аналізу джерел, з яких було отримано інформацію, не здатен узагальнити та систематизувати матеріал, зазнає труднощів під час презентації проведеного дослідження перед аудиторією.
4-3	Завдання виконано вчасно, його зміст є дублюванням відомих джерел інформації. Відсутня будь-яка аналітична обробка представленої інформації. Студент на репродуктивному рівні з помилками відтворює матеріал, не може презентувати його перед аудиторією.
2-0	Завдання відзначається фрагментарністю виконання під керівництвом викладача. Необхідні практичні уміння роботи не сформовані, більшість передбачених навчальною програмою навчальних завдань не виконано.

Під час оцінювання завдань для самостійної роботи студентів враховується:

1. Самостійність, креативність (аналітичний підхід, генерація ідей, новизна постановки проблеми), аргументованість;
2. Доступність, репрезентативність та верифікованість отриманих даних і результатів;
3. Використання першоджерел, системність, достовірність викладеного матеріалу, стилістика (загальна грамотність, легкість сприйняття текстів та матеріалу).
4. Логічність викладу, посилання на використану літературу і джерела.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)													Кількість балів (залікова робота)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль № 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	40	100
3	4	3	3	4	3	6	6	6	6	6	6	4		

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни на підсумковому контролі

Завдання для підсумкового контролю (екзамену) з навчальної дисципліни «Спеціальна педагогіка» розміщені в системі електронного навчання Moodle за посиланням: URL: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=3536>

Кількість балів, які студент може набрати за правильну відповідь за одне тестове завдання – 1 бал.

Кількість правильних відповідей	Кількість балів за залік	Кількість правильних відповідей	Кількість балів за залік
40	40 балів	19	19 балів
39	39 балів	18	18 балів
38	38 балів	17	17 балів
37	37 балів	16	16 балів
36	36 балів	15	15 балів
35	35 балів	14	14 балів
34	34 бали	13	13 балів
33	33 бали	12	12 балів
32	32 бали	11	11 балів
31	31 бал	10	10 балів
30	30 балів	9	9 балів
29	29 балів	8	8 балів

Кількість правильних відповідей	Кількість балів за залік	Кількість правильних відповідей	Кількість балів за залік
28	28 балів	7	7 балів
28	27 балів	6	6 балів
26	26 балів	5	5 балів
25	25 балів	4	4 бали
24	24 бали	3	3 бали
23	23 бали	2	2 бали
22	22 бали	1	1 бал
21	21 бал	0	0 балів
20	20 балів		

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Бал, отриманий на заліку, сума балів, отриманих здобувачем освіти за різні види виконаної роботи у межах курсу, модульні письмові роботи складають підсумкову семестрову оцінку.

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90–100)	Відмінно
Добре	B (80–89)	Дуже добре
	C (70–79)	Добре
Задовільно	D (60–69)	Задовільно
	E (50–59)	Достатньо
Незадовільно	FX (35–49)	(незадовільно) з можливістю повторного перескладання
	F (1–34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

A – «**відмінно**» – якщо студент набрав 90–100 балів, глибоко і всебічно знає зміст курсу, рекомендовану літературу, наукові першоджерела, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, пов'язує програмовий матеріал із профілем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.
B, C – «**дуже добре**», «**добре**» – коли студент набрав 70–89 балів, твердо знає курс і рекомендовану літературу. Добре засвоїв практичні навички, аргументовано викладає матеріал, висловлює свої міркування про ті чи інші

психологічні феномени, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу.

D, E – «задовільно», «достатньо» – якщо студент набрав 50–69 балів, в основному знає курс, рекомендовану літературу, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено почувається, виконуючи практичні завдання, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутнім фахом.

FX – «незадовільно» з можливістю повторного перескладання – коли студент набрав 35–49 балів, не опанував зміст курсу, вкрай слабо знає загальну літературу курсу, не знає наукових фактів, визначень, правил та законів. Часто пропускав лекції та практичні заняття.

F – «незадовільно» з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання – якщо студент набрав 1–34 бали, не опанував зміст курсу, не знає загальної літератури курсу, не знає наукових фактів, визначень, правил та законів. Відсутнє загальногуманітарне та наукове мислення, практичними навичками не володіє. Часто пропускав лекції та практичні заняття.

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Спеціальна педагогіка»

1. Розкрийте сутність та функції спеціальної педагогіки.
2. Проаналізуйте роль спеціальної педагогіки у сучасній освітній системі.
3. Розкрийте історичні аспекти розвитку спеціальної педагогіки в Україні та світі.
4. Проаналізуйте вплив культурно-історичних факторів на становлення спеціальної педагогіки.
5. Розкрийте значення спадковості у виникненні порушень психофізичного розвитку.
6. Проаналізуйте зв'язок між спадковими чинниками та умовами середовища у розвитку дитини.
7. Розкрийте основні методи дослідження психофізичних порушень у спеціальній педагогіці.
8. Проаналізуйте переваги та недоліки різних методів діагностики порушень розвитку.
9. Розкрийте основні види порушень психофізичного розвитку.
10. Проаналізуйте класифікацію осіб із психофізичними порушеннями.
11. Розкрийте взаємозв'язок між діагностикою та корекцією в роботі з дітьми з порушеннями розвитку.
12. Проаналізуйте принципи побудови корекційних програм для дітей із психофізичними порушеннями.
13. Розкрийте особливості розвитку дітей із порушеннями слуху та зору.
14. Проаналізуйте методи виховання та навчання дітей із порушеннями слуху та зору.
15. Розкрийте особливості психолого-педагогічної роботи з дітьми із

затримкою психічного розвитку.

16. Проаналізуйте методи корекції поведінкових порушень у дітей із психопатичними формами поведінки.

17. Розкрийте педагогічні умови розвитку мовлення у дітей із порушеннями мовлення.

18. Проаналізуйте адаптацію освітнього середовища для дітей із порушеннями опорно-рухового апарату.

19. Розкрийте особливості корекційно-розвивальної роботи з дітьми із синдромом Дауна та РАС.

20. Проаналізуйте технології індивідуального підходу у роботі з дітьми із складними порушеннями розвитку.

21. Розкрийте критерії оцінювання результатів інклюзивного навчання дітей із особливими потребами.

22. Проаналізуйте взаємодію педагогів, батьків та фахівців у корекційній роботі.

23. Розкрийте основні завдання командного підходу у роботі з дітьми із системними порушеннями мовлення.

24. Проаналізуйте вплив когнітивних функцій на розвиток мовлення у дітей із інтелектуальними порушеннями.

25. Розкрийте технології розвитку комунікативних навичок у дітей із різними формами порушень.

26. Проаналізуйте інноваційні підходи до навчання дітей із порушеннями мовлення.

27. Розкрийте основні методи розвитку лексико-граматичної та фонетико-фонематичної сторони мовлення.

28. Проаналізуйте зміст і завдання професійної діяльності педагога у спеціальних освітніх закладах.

29. Розкрийте етапи створення індивідуальних програм розвитку для дітей із системними порушеннями.

30. Проаналізуйте вплив адаптації освітнього середовища на успішність навчання дітей із особливими освітніми потребами.

31. Розкрийте підходи до роботи з дітьми із порушеннями емоційно-вольової сфери.

32. Проаналізуйте особливості навчання дітей із синдромом Аспергера.

33. Розкрийте специфіку діагностики та корекції ЗПР.

34. Проаналізуйте педагогічні стратегії роботи з дітьми із множинними порушеннями.

35. Розкрийте історичний контекст формування спеціальних освітніх послуг.

36. Проаналізуйте роль міждисциплінарного підходу у спеціальній педагогіці.

37. Розкрийте методи підтримки соціалізації дітей із порушеннями розвитку.

38. Проаналізуйте вплив освітніх технологій на ефективність інклюзивного навчання.

39. Розкрийте взаємозв'язок між мовленнєвими та когнітивними

порушеннями у процесі навчання.

40. Проаналізуйте роль спеціальних навчальних закладів у забезпеченні прав дітей із особливими потребами.

41. Проаналізуйте основні критичні періоди розвитку дитини.

42. Розкрийте причини народження дітей із вродженими порушеннями розвитку.

43. Охарактеризуйте загальну характеристику порушень зору.

44. Проаналізуйте класифікацію осіб із порушеннями зору.

45. Розкрийте особливості розвитку дітей із порушеннями зору.

46. Охарактеризуйте організацію навчально-виховної та корекційно-компенсаторної роботи з дітьми із порушеннями зору.

47. Проаналізуйте загальну характеристику порушень слуху, їх види.

48. Розкрийте особливості розвитку дітей із порушеннями слуху.

49. Охарактеризуйте організацію навчально-виховної та корекційно-компенсаторної роботи з дітьми із порушеннями слуху.

50. Проаналізуйте особливості розвитку мовлення у дітей із порушеннями слуху.

51. Розкрийте загальну характеристику порушень мовлення.

52. Проаналізуйте види порушень мовлення за різними класифікаціями.

53. Охарактеризуйте особливості діагностико-корекційної роботи з дітьми із порушеннями мовлення.

54. Розкрийте загальну характеристику порушень опорно-рухового апарату.

55. Проаналізуйте види та форми порушень опорно-рухового апарату.

56. Розкрийте особливості мовленнєвого та психічного розвитку дітей із церебральним паралічем.

57. Охарактеризуйте особливості корекційно-розвивальної роботи з дітьми із церебральним паралічем.

58. Розкрийте загальну характеристику дітей із первазивними порушеннями.

59. Проаналізуйте основні види первазивних порушень.

60. Проаналізуйте особливості корекційно-розвивальної роботи з дітьми із РАС.

61. Розкрийте загальну характеристику дітей із гіперкінетичними розладами.

62. Охарактеризуйте психолого-педагогічні особливості дітей із синдромом дефіциту уваги та гіперактивності.

63. Проаналізуйте особливості корекційно-компенсаторної роботи з дітьми із ЗПР.

64. Розкрийте загальну характеристику порушень інтелекту.

65. Проаналізуйте особливості навчальної діяльності дітей із інтелектуальними порушеннями.

66. Розкрийте особливості корекційно-розвивальної роботи з дітьми із інтелектуальними порушеннями.

67. Охарактеризуйте складні множинні порушення розвитку.

68. Проаналізуйте особливості корекційно-компенсаторної роботи з

дітьми, які мають множинні порушення психофізичного розвитку.

69. Розкрийте історичні етапи становлення спеціальної педагогіки як науки.

70. Проаналізуйте етапи становлення спеціальної освіти в Україні.

Перелік тестових завдань з навчальної дисципліни «Спеціальна педагогіка»

Тестові завдання з навчальної дисципліни «Спеціальна педагогіка» розміщені в системі електронного навчання Moodle за посиланням: URL: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=3536>

Зарахування результатів неформальної освіти

Здобувач вищої освіти має право на участь у неформальній/інформальній освіті.

У межах поточного контролю до рейтингу студента можуть зараховуватися додаткові бали за умови наявності у нього сертифікату про результати неформальної/інформальної освіти з проблеми, що відповідає тематиці курсу (*«Порядок визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти»*)

(<https://www.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultat-iv-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf>).

Згідно рішення кафедри (Протокол №1 від 26.08.2025р., https://docs.google.com/document/d/1vqkYaZZ8VCfwmoJzbKOOZFmGNJigAWH0QXCKNnc_8Ao/edit?usp=sharing) викладач враховує додаткові бали, отримані через неформальну освіту, до загальної суми балів, набраної з освітньої компоненти, за умови, що результати з проблеми відповідають тематиці курсу та отримані на освітніх платформах «Prometheus», «EdEra», «Всеосвіта», ГО «Українська асоціація педагогів і психологів початкової, дошкільної та позашкільної освіти» та ін.

Критерії оцінювання неформальної/інформальної освіти студентів

Кількість балів, що зараховується студенту, залежить від обсягу здобутих кредитів та отриманих результатів навчання, однак становить не більше 20% (20 балів) від загальної кількості балів за курс (100 балів за системою ЄКТС).

Наприклад, студент пройшов 5-тижневий курс «Категорії осіб з особливими освітніми потребами» на платформі «Prometheus» та отримав відповідний сертифікат, за що може отримати 12 балів з теми 5 «Види порушень психофізичного розвитку, категорії осіб із психофізичними порушеннями» (модуль 1).

Якщо студент пройшов двогодинний курс та має підтвердження у вигляді сертифікату він, відповідно, може отримати 2 бали, тригодинний – 3 бали тощо.

Рекомендована література

Основна

1. Корекційна педагогіка : навчальний посібник / Укладачі: Марія Олійник, Сергій Мединський, Андрій Окопний, Людмила Тимчук. – Чернівці, 2021. – 180 с.
2. Кузенко О. Й. Корекційна педагогіка: Навчальний посібник / За ред. д. філ. наук., проф. Качкана В.А. - 2 - е вид.- Львів - Івано- Франківськ, 2024. - 214 с.
3. Корекційна педагогіка : навчальний посібник / О. Й. Кузенко ; За ред. д. філ. наук., проф. В. А. Качкана. – 2-ге видання. – Львів : «Новий Світ-2000», 2025. – 214 с.
4. Навчання та виховання дітей з розладами аутичного спектру : методичний посібник. / Укл.: Л. О. Прядко. Суми: НВВ СОППО, 2016. 60 с.
5. Піканова Н.В. Чинники соціального інтегрування дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивних групах дошкільних закладів освіти. *Вісник Національного університету "Чернігівський колегіум" імені Т. Г. Шевченка*. 2020. Т. 162. № 6. С. 120-123. URL: <https://visnyk.chnpu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/122>
6. Порошенко М. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 300с.
7. Синьова Євгенія Павлівна, Федоренко Світлана Володимирівна Тифлопедагогіка: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018. - 325с.
8. Сергійчук О.М., Багно Ю.М., Плужник О.В. Основи корекційної педагогіки: навчально-методичний посібник / за ред. О.М. Сергійчук. Переяслав : Видавництво , 2020. 224 с.
9. Серeda І. В. Спеціальна педагогіка з основами спеціальної дидактики: Навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів з курсу. Частина I / І.В. Серeda, В. А. Кисличенко. Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2020. – 164 с.
10. Спеціальна педагогіка : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.В. Мартинчук, І.М. Маруненко, К.В. Луцько та ін. Київ : Київ ун-т імені Бориса Грінченка, 2017. 364 с.
11. Спеціальна педагогіка і психологія : сучас. термінол. словник / за ред. Л. Прохоренко, В. Засенка. Київ : Генеза, 2024. 272 с. URL: <https://surl.li/spmgllh>
12. Чеботарьова О. В., Гладченко І. В., Василенко-ван де Рей А., Ліщук. Н. І. Дитина із синдромом Дауна. Харків : Вид-во "Ранок", ВГ "Кенгуру", 2018. 48 с.

Додаткова

1. Дитина з порушенням слуху / С.В. Литовченко, В.В. Жук, О.М. Таранченко. Харків : Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. 56 с.
2. Кас'яненко О.М. Спеціальна педагогіка: збірник тестів з дисципліни «Спеціальна педагогіка» для здобувачів денної форми навчання, спеціальності 016 «Спеціальна освіта» першого (бакалаврського) рівня / укладач О.М. Кас'яненко, Мукачево: МДУ, 2022. 47 с.
3. Колупаєва А.А., Тараненко О.М. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі. Київ : Літера ЛТД, 2019. 112 с.
4. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Педагогічні технології інклюзивного навчання : навч.-метод. посіб. Харків : Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. 160 с.
5. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Путівник для педагогів та батьків дітей з особливими освітніми потребами. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка : навч.-метод. посіб. Харків : Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. 160 с.
6. Корекційно-розвивальні технології навчання дітей з комплексними порушеннями розвитку : навч.-метод. посіб. / Чеботарьова О.В., Блеч Г.О., Гладченко І.В., Бобренко І.В., Мякушко О.І., Сухіна І.В., Трикоз С.В. ; за наук. ред. О.В. Чеботарьової, О.І. Мякушко. Київ : ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020. 558 с.
7. Костенко Т.М., Гудим І.М. Навчання дітей із порушеннями зору : навч.-метод. посіб. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 184 с.
8. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів : навч. -метод. посіб. / за заг. ред. М.А. Порошенко та ін. Київ: 2018. 252с.
9. Українська спеціальна педагогіка в персоналіях: Навч. посіб. / За загальною редакцією В.І.Бондаря, В.М.Синьова. — Запоріжжя: Вид-во Хортицької національної академії, 2021, — 428 с.
10. Учні початкових класів із особливими освітніми потребами: навчання та супровід : навч.-метод. посіб. / Прохоренко Л.І., Бабяк О.О., Засенко В.В., Ярмола Н.А. Харків : Вид-во «Ранок», 2020. 160 с.
11. Чеботарьова О.В., Коваль Л.В., Данілавичюте Е.А. Дитина із церебральним паралічем. Харків : Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. 40 с. (Інклюзивне навчання).
12. Pikanova N.V. Inclusion In U.S. Early Childhood Education As A Comprehensive Pedagogical System: Legal, Methodological, And Interdisciplinary Dimensions. Суспільство та національні інтереси. 2026. № 2 (22). С. 62-73. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2026-2\(22\)-62-73](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2026-2(22)-62-73)

Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека Інституту спеціальної педагогіки і психології ім. М.Ярмаченка. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/view/divisions/ins=5Fspe=5Fped>

2. Інклюзивно-ресурсні центри України. Портал «Україна. Інклюзія» [Електронний ресурс]. – URL: <https://ircenter.gov.ua>
3. Міністерство освіти і науки України. Інклюзивне навчання [Електронний ресурс]. – URL: <https://mon.gov.ua>
4. Освітній портал "Освіта.UA". URL: <http://osvita.ua>
5. Портал сучасних педагогічних ресурсів. URL: <http://www.intellect-invest.org.ua>
6. Українська педагогіка. URL: <http://ukped.com>
7. Університет «Україна». Центр інклюзивних технологій навчання [Електронний ресурс]. – URL: <https://uu.edu.ua>
8. Цифрова бібліотека Національна академія педагогічних наук України [Електронний ресурс]. – URL: <https://lib.iitta.gov.ua>
9. Піканова Н.В., Кушнірик Р.В. *Спеціальна педагогіка*: електронний курс на освітній платформі MOODLE Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. URL: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=3536>

Політика академічної доброчесності

Освітня діяльність (викладач і студент) під час вивчення навчальної дисципліни «Спеціальна педагогіка» ґрунтується на принципах співробітництва та академічної доброчесності.

Політика щодо відвідування занять: відвідування занять є обов'язковим.

Політика щодо академічної доброчесності: академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату, фабрикації, фальсифікації тощо. У разі порушення студентом академічної доброчесності, робота оцінюється на нижчу оцінку або ж незадовільно та має бути виконана повторно. Викладач залишає за собою право змінити тему завдання. Політика щодо академічної доброчесності регламентується:

– «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normativni-dokumenty/polozhennia-pro-vyivleniia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomy-natsionalnomu-universyteti-imeni-yurii-fedkovycha>),

– «Етичним кодексом Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>).

Політика щодо дедлайнів і перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. За наявності поважних причин перескладання модулів відбувається із дозволу деканату.

Політика оцінювання роботи викладача. Здобувачі після кожного заняття оцінюють роботу викладача та можуть залишати відгуки і пропозиції в анкеті в системі електронного навчання Moodle (<https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=3536>)